

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege cu privire la acordarea Guvernului a dreptului de a decide transmiterea în folosință a hidrocarburilor, în scop de cercetare geologică și/sau exploatare geologică entităților care asigură exercitarea monopolurilor statului în domeniul cercetării geologice

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul actului normativ a fost elaborat de către Agenția Proprietății Publice.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

La 6 iulie 1995, între Guvernul Republicii Moldova și "Redeco" LTD a fost încheiat Acordul de concesiune în vederea cercetării și exploatării resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova (în continuare – Acord de concesiune). Prin Hotărârea Guvernului nr. 1102/2007 cu privire la acceptarea cesiunii drepturilor și obligațiilor ce decurg din Acordul de concesiune în vederea cercetării și exploatării resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova, Guvernul a acceptat cesiunea drepturilor și obligațiilor companiei "Redeco" LTD, născute din Acordul de concesiune, către Compania „Valiexchimp” SRL cu excepția drepturilor de prospecțiune și explorare a resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova.

Potrivit punctului 1.1 din Acordul de concesiune dreptul de exploatare a zăcămintului petrolier a fost acordat pentru un termen de 20 de ani, din anul 1995 până în anul 2015, iar dreptul de exploatare a zăcămintelor de gaze a fost acordat pentru 20 de ani, din anul 1996 până în anul 2016.

Odată cu încetarea dreptului de exploatare, în conformitate cu art. 50 alineatul (5), 54 și 66 din Codul subsolului, precum și în conformitate cu pct. 2.16 din Acordul de concesiune, rezervele zăcămintelor de hidrocarburi, resurselor de țiței și gaze urmează a fi incluse în balanța de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile, și transmiterea drepturilor patrimoniale asupra edificiilor, instalațiilor și materialelor implicate în exploatarea zăcămintelor în baza Acordului de concesiune.

În acest context, urmare a aprobării de către Guvern a hotărârii „Cu privire la încetarea dreptului de folosință a hidrocarburilor transmise în baza Acordului de concesiune între Guvernul Republicii Moldova și Compania „Redeco” L.T.D. și constituirea Comisiei Guvernamentale de primire-predare întru realizarea transmiterii drepturilor patrimoniale ce decurg din Acordul de concesiune” se constată încetarea dreptului de folosință a hidrocarburilor transmise în baza Acordului de concesiune între Guvernul Republicii Moldova și Compania „Redeco” L.T.D. din SUA privind cercetarea și exploatarea resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova din 6 iulie 1995, aprobat prin HG nr. 621/1995, drept cesionat Companiei „Valiexchimp” S.R.L., cu excepția drepturilor de prospecțiune și explorare a resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova, prin HG 1102/2007.

Totodată, a fost instituită o Comisie guvernamentală de primire-predare care a realizat transmiterea bunurilor nominalizate, în legătură cu încetarea dreptului de exploatare a zăcămintelor vizate.

De menționat este că, prin Hotărârea Parlamentului nr. 163 din 04.11.2021 a fost instituită Comisia Parlamentară de ancheta privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 200 din 14.07.2022 a fost luat act de Raportul Comisiei de anchetă, astfel, Guvernului a fost însărcinat cu realizarea recomandărilor expuse în raport inclusiv, pe aspectul activității de exploatare a zăcămintelor de hidrocarburi de petrol și gaze.

Consecutiv, conform raportului Comisiei de anchetă a fost constatat faptul că,

zăcămintele de hidrocarburi de petrol și gaze pe parcursul anilor 1995 – 2022 au fost exploatare cu o multitudine de abateri legale, astfel, prejudiciind statul și mediul înconjurător.

Totodată, a fost constatat faptul că, Acordul de concesiune în vederea cercetării și exploatării resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova încheiat între Guvernul Republicii Moldova și Redeco LTD La 6 iulie 1995, ulterior, drept cesionat către Compania „Valiexchimp” SRL cu excepția drepturilor de prospecțiune și explorare a resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova, conține un șir de norme lacunare care a făcut posibilă eschivarea entităților economice de la plata taxelor și impozitelor în favoarea statului.

Subsidiar, în baza constărilor, Comisia a recomandat Guvernului, preluarea resurselor naturale la balanța statului și instituirea administrării provizorii a statului pentru procesul de extragere a acestora.

Conform a Hotărârii Guvernului nr. 646 din 20.07.2010 cu privire la aprobarea listei substanțelor minerale utile de importanță națională, petrolul și gazul natural – hidrocarburi fac parte din substanțele minerale utile de importanță națională, respectiv gestionarea acestor resurse este reglementată prin norme speciale.

Prin urmare art. 16 alin.(1) lit. a) din Codul subsolului a RM, temei de apariție a dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol este hotărârea Guvernului, adoptată, ca urmare a concursului pentru dreptul de explorare sau extragere a substanțelor minerale utile de importanță națională în bază de concesiune, conform legislației.

Astfel, ca urmare a încetării dreptului companiei „Valiexchimp” SRL de a exploata zăcămintele de hidrocarburi, este necesar de a asigura funcționalitatea optimă a infrastructurii de exploatare predate de fostul concesionar și evitarea procedurii de daune atât echipamentelor cât și mediului înconjurător.

De menționat este că, zăcămintele de hidrocarburi constituie un patrimoniu de importanță națională, astfel, utilizarea acestora urmează a fi efectuată în conformitate cu interesul național și în favoarea statului și societății.

Însă, constatările privind modul de exploatare a hidrocarburilor din 1995-2022, au demonstrat că, interesele economice ale unor agenți economic au fost contrar interesului public, cauzând prejudicii de ordin pecuniar și de mediu.

Conform art. 6 alin.(1) din Codul subsolului al RM Proprietatea asupra subsolului, substanțelor, bogățiile de orice natură ale subsolului Republicii Moldova, inclusiv substanțele minerale utile pe care le conține, precum și spațiile subterane ale acestuia fac obiectul exclusiv al proprietății publice a statului, sânt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.

Astfel, conform datelor oficiale, Rezervele de substanțe minerale utile ale zăcământului de petrol „Văleni” au fost aprobate în anul 1960 de către Comisia de Stat pentru Rezerve (Proces Verbal al CSR nr.3004 din anul 1960), în volum de 907 mii tone, atribuite la categoria C1 - dintre care rezerve exploatabile în volum de 273 mii tone și rezerve atribuite la categoria C2, în volum de 1011 mii tone. Conform situației la data de 01.01.2021 (formularul 6-gr) volumul rezervelor restante de petrol ale zăcământului „Văleni” atribuite la categoria C1 constituite 621,115 mii tone, dintre care rezerve exploatabile în volum de 102,2 mii tone și rezerve de petrol, atribuite la categoria C2 în volum de 1011 mii tone.

Cu referire la zăcământul de gaz combustibil „Victorovca”, menționăm că cercetarea geologică a acestuia a fost efectuată în perioada anilor 1963-1966. Rezervele de gaz combustibil au fost evaluate estimativ în volum de 342,48 mil m³, nefiind aprobate, temei servind cercetarea geologică insuficientă a zăcământului (Proces Verbal al Comisiei de Stat pentru Rezerve nr. 5083 din 10.02.1967). Conform situației la data de 01.01.2021

(formularul 6-gr), rezervele restante de gaz combustibil ale zăcămintului „Victorovca” constituite 342,041 mil m³, atribuite la categoria Cl.

Conform Legii nr. 1102/1997 cu privire la resursele naturale, precum, petrolul, gazele naturale, gazul condensat reprezintă resurse naturale nerenovabile, respectiv epuizabile.

Pornind de la normele relevate, cert se desprinde dreptul exclusiv și imperativ al statului de a decide în ce mod urmează a fi folosite bogățiile subsolului și în special al zăcămintelor de importanță națională.

Corespunzător, în condițiile expuse a fost elaborat proiectul de lege cu privire la acordarea dreptului Guvernului de a decide transmiterea în folosință a hidrocarburilor, în scop de cercetare geologică și/sau exploatare geologică entităților care asigură exercitarea monopolurilor statului în domeniul cercetării geologice, prin care Parlamentul Republicii Moldova, investit cu putere decizională și legislativă, va crea mecanismul alternativ celui stipulat de Codul subsolului de a decide în corespundere cu interesul național acordarea dreptului de a exploata resursele naturale epuizabile precum hidrocarburile.

Potrivit, pct. 13 al Anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 582 din 17 august 1995 cu privire la reglementarea monopolurilor, Întreprinderea de Stat Expediția Hidro-Geologică din Moldova "EHGeoM" deține monopolul de stat la efectuarea lucrărilor în domeniul cercetării geologice, prin urmare, entitatea are capacitățile necesare pentru a asigura funcționalitatea infrastructurii destinate extragerii hidrocarburilor, totodată, având posibilitatea de a efectua cercetări suplimentare în vederea explorării rezervelor pentru a determina volumele acestora, respectiv actualizarea informației balanței de stat a rezervelor substanțelor minerale.

Opțiunea propusă prin proiectul actului normativ, este una recomandată, în contextul în care, evenimentele legate de exploatarea hidrocarburilor de-a lungul perioadei menționate, a demonstrat ineficiența și abuz din partea beneficiarilor care a prejudiciat statul.

Opțiunea de a lansa un apel de concurs pentru selectarea unui nou operator/concesionar este o opțiune care conține riscuri inclusiv asociate cu experiența anterioară ce a reieșit din Acordul de concesiune, totodată, necesitatea efectuării unei cercetări suplimentare este judicioasă în vederea determinării volumelor reale extrase de concesionarul precedent și volumelor exploatabile în continuare.

Concomitent, lipsa unor operatori economici specializați în exploatarea hidrocarburilor pe intern, creează un impediment real pentru a studia potențialul economiei și de a simula un proces previzibil bine conceput și susținut informativ de concesionare a zăcămintelor, fapt, care indică asupra opțiunii propuse de actul normativ ca fiind opțiunea cea mai recomandată la etapa respectivă.

Alte opțiuni, ar consta în conservarea sau lichidarea zăcămintelor, fapt ce nu constituie opțiune practică, din motiv financiar operațiunile sunt costisitoare, respectiv vor afecta bugetul de stat fără careva beneficii și–statul ar rata în mod unilateral o posibilitate de a și asigura un potențial venit care să suplimenteze bugetul de stat și un mic procent de independență energetică în legătură cu exploatarea zăcămintelor.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu prevede armonizarea legislației naționale la prevederile legislației Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul actului normativ, conține norme prin care se face derogare de la prevederile art. 16 pct. 1) lit. a) a Codului subsolului și de la prevederile art. 17 al Legii nr. 121/2018 cu privire la concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, astfel, această

derogare va investi Guvernului Republicii Moldova de a decide, urmare a unei analize de oportunitate dacă, zăcămintele de importanță națională precum hidrocarburile trebuie atribuite în exploatare prin procedura de concurs în baza concesiunii sau prin transmiterea în folosință unei entități ale statului care deține monopol în domeniu.

Proiectul nu afectează mediul economic și de antreprenoriat, întrucât, domeniul de exploatare a hidrocarburilor în țară este unul limitat, din considerentul existenței doar a zăcămintelor de gaz combustibil „Victorovca” și de petrol „Văleni”, respectiv, impactul asupra activității de întreprinzător va fi unul neînsemnat. Prin derogarea dată se va asigura procesul de transmitere temporară a drepturilor patrimoniale asupra edificiilor, instalațiilor, materialelor, bunurilor mobile/imobile (agregate, utilaje, autospeciale, construcții mobile, linii de tensiune, conducte tehnologice, rezervoare) antrenate în procesul tehnologic de exploatare a zăcămintelor în baza Acordului dat de la ”Valiexchimp” S.R.L către Agenția Proprietății Publice, și a documentației geologice și tehnice de exploatare a zăcămintelor de hidrocarburi, pașapoartele sondelor, rapoartele săptămânale anuale privind exploatarea sondelor de la ”Valiexchimp” S.R.L către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, până la organizarea și desfășurarea concursului pentru dreptul de explorare și/sau extragere a substanțelor minerale utile de importanță națională în bază de concesiune conform cadrului normativ în vigoare. Guvernul va decide în baza documentației de proiect aprobat, termenul de dare în concesiune în bază de concurs.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli suplimentare din buget.

Odată cu aprobarea proiectului și emiterea deciziei Guvernului cu privire la atribuirea în folosință a zăcămintelor de hidrocarburi pentru exploatare și explorare, entitatea economică, în conformitate cu condițiile stabilite de Guvern va desfășura activitatea economică, astfel, va asigura finanțarea activităților din venituri propriu, concomitent, suplinind bugetul de stat în modul stabilit.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Nu au fost identificate cadru normativ secundar necesar ajustării proiectului propus.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul hotărârii urmează a fi supus avizării și expertizării de către: Ministerul Mediului, Ministerul Finanțelor; Ministerul Justiției; Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Economiei și Expertizei anticorupție.

8. Constatările expertizei anticorupție

Constatările expertizei anticorupție vor fi incluse după efectuarea proceduri propriu zise.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu va fi supus expertizei de compatibilitate întrucât nu urmărește armonizarea legislației naționale la legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

Constatările expertizei juridice vor fi incluse după efectuarea procedurii propriu zise.